

Prevzemanje lastnih imen in opuščanje ali ohranjanje neme črke -e

Marta Kocjan Barle

DOI: https://doi.org/10.3986/9789610506201_13

Uvod

Prevzemanje lastnih imen s t. i. končnim nemim *e* je bilo v slovenščini že večkrat tematizirano kot problematično (Ilc in Stopar 2004, 2012; Kocjan Barle 2012), saj aktualno pravopisno pravilo v *Slovenskem pravopisu* 2001 oziroma njegovi elektronski različici (eSP 2003) od uporabnika zahteva dobro poznavanje izreke imena, če ga želi ustrezno pregibati.

Pri prevzemanju tujih imen v slovenščino je treba pozornost nameniti predvsem zapisu končaja in njegovemu izgovoru, zaradi jezikovnega sistema našega jezika pa tudi njegovemu morebitnemu prilagajanju. V članku so obravnavani predvsem končaji s črko *-e* in pregibanje lastnih imen moškega spola, predvsem tistih s končno nemo črko *-e* (npr. *Mike*, *Duke*). Dvočrkji *-(ey)* in *-(ew)* sta bili obravnavani že v prispevku *Končaj v tujih moških lastnih imenih iz evropskih jezikov, zapisanih v latiničnih pisavah* (Kocjan Barle 2012: 90).

Zaradi lažjega razlikovanja črk, dvočrkij (dve črki za en glas) in črkovnih sklopov (kolikor črk, toliko glasov, tj. glasovni sklop), fonemov in glasov ter izvirnega in poslovenjenega izgovora je v članku uporabljen naslednji zapisovalni sistem:

- ▷ črke in dvočrkja (razen v naslovih in citatih) so zapisani v lomljenih oklepajih;
- ▷ črkovni sklopi so zapisani s črkama v lomljenem oklepaju, povezanimi z znamenjem plus (+);
- ▷ izvirni fonemi in izvirni izgovor besed so kot v delu *The Cambridge Encyclopedia of English Language* (Jones 1995) zapisani v poševnicah;
- ▷ poslovenjeni izgovor, ki se ravna po slovenskem jezikovnem sistemu, je zapisan v oglatih oklepajih.

Soglasnik (črka ali glas) je v shematskih prikazih zapisan s C, samoglasnik (črka ali glas) pa z V.

1 Nema črka -e v končaju

Nemi -(e) v končaju se v angleščini pojavlja za različnimi kombinacijami črk, in sicer:

1. za dvema črkama za soglasnika, npr. *Constable, Locke*;
2. za črko za soglasnik, pred katero je samoglasniško dvočrkje, npr. ⟨oo⟩ v *Moore*, ⟨ai⟩ v *Astaire*;
3. za črko za soglasnik, pred katero je črka za samoglasnik in je -(e) sestavina t. i. deljenega dvočrkja, npr. *Blake, Duke*;
4. za črkama ⟨g⟩ in ⟨c⟩, npr. *George, Bruce*.

Končni -(e) v končaju za črko za samoglasnik je del samoglasniškega dvočrkja, npr. *Monroe, Attlee*, zato ga nimamo za nemega.

Ker pripomb na opuščanje nemega -(e) v tipih 1 (*Locke Locka*) in 2 (*Astaire Astaira*), v katerih nemi -(e) nima vpliva na izgovor, v kritikah SP 2001 ni bilo, je treba natančneje pregledati preostala dva in dvočrkja s končnim -(e).

1.1 Slovenisti in anglisti o nemi črki -e

Slovenisti so svoje rešitve predstavili v eSP 2003. Pri prevzemanju tujih lastnih imen v slovenščino se je eSP 2003 ukvarjal z nemimi črkami in njihovim ohranjanjem ali izpuščanjem pri pregibanju. Za angleški nemi -(e) v končaju je predpisoval dvoje: izpuščanje -(e) (§ 772) in s tem krajšanje osnove v odvisnih sklonih, npr. *Wilde Wilda*, ter ohranjanje, kadar je -(e) del »pisnega večglasnika« (§ 982), npr. *Monroe* [monró] – *monroejski*, in samo v primerih, ko vpliva na izgovor »pred njim stoječih črk za glasove č ž š dž in s (pisanega s c)«, npr. *George Georgea* in *Wallace Wallacea* (§ 772).

Po mnenju Ilca in Stoparja (2012) je pravilo za slovensko govoreče prezapleteno in končni -e za njih odvečen, češ da v slovenskem glasovnem sistemu nima nobene vrednosti. Navajata argument, ki ga v eSP 2003 ni: »Nemi -e ima kvečjemu razločevalno vlogo, saj ločuje angleško ime *George* od nemškega imena *Georg*« (n. d.: 104). Zaradi opuščanja nemega -e pri pregibanju, ko ta ne vpliva na izgovor pred njim stoječega soglasnika, opozarjata tudi na zamenljivost imen, ki se razlikujejo v osnovni obliki, npr. *Blake* nasproti *Blak* (n. d.: 106), pri pregledu zgledov v korpusu FidaPLUS pa sta opazila tudi oblike s podaljšano osnovo *z j*, npr. *Milneja*, poleg *Milna* in *Milnea* za priimek *Milne* /mɪln/ (n. d.: 107).

V članku navajata tudi dvojno označevalno vlogo »glasovno neizraženega končnega -e«, ki »označuje dolžino predhodnega samoglasnika /eɪ/« in »določa glasovno vrednost črke *g* kot /dʒ/ oziroma *c* kot /s/« (n. d.: 102).

Na koncu ponujata dve možnosti: da se končni -e vedno ohranja, pri čemer bi se ohranila razločevalna vloga končnega -e »v izgovorjavi in/ali zapisu v vseh primerih, kot to določajo pravila angleškega jezika«, ali da se končni -e vedno opusti (n. d.: 111).

2 Dvočrkje v angleščini

Dvočrkje je ustaljeno zaporedje dveh črk za en glas.¹ Osnovni latinični črkopis za zapis vseh angleških fonemov ne zadošča. Tako so v angleški pisavi tri dvočrkja ⟨ch⟩, ⟨sh⟩ in ⟨th⟩ za soglasnike ter večje število dvočrkij za samoglasnike in dvoglasnike, ko je

- ▷ ⟨e⟩ na drugem mestu, mdr. ⟨Ve⟩: ⟨ae⟩, ⟨ee⟩, ⟨ie⟩, ⟨ue⟩, ⟨oe⟩;
- ▷ ⟨e⟩ na prvem mestu: ⟨eV⟩: ⟨ea⟩, ⟨ei⟩, ⟨eu⟩.

V angleščini se je v zgodovinskem razvoju »med t. i. velikim premikom samoglasnikov« v 14. stol. glasovni sistem spremenil in različne foneme »v zapisu označuje le končnica -e« (Ilc in Stopar 2012: 101). Ta se je nekoč izgovarjala, zdaj se ohranja le v zapisu. Na videz podobna dvočrkja, npr. ⟨ae⟩, ⟨ie⟩, so v zapisu ločena s soglasniki (izjemoma z dvočrkjem ⟨th⟩), npr. ⟨aCe⟩ (npr. *Blake*) in ⟨iCe⟩ (npr. *Mike*), od tod verjetno tudi poimenovanje »deljeno dvočrkje« (angl. *split digraph*).

Kljub pravilu v angleščini, da končni -(e) v deljenih dvočrkjih spreminja glasovno vrednost črke za samoglasnik v položaju pred črko za soglasnik, je mogoče videti, da se črke za samoglasnike tudi v drugih položajih lahko izgovarjajo enako, čeprav seveda redkeje, kar je s poglavitnimi fonemi za črke za samoglasnike, vendar ne ob črki ⟨e⟩, prikazano v spodnji preglednici (oklepajne oznake za foneme in glasove v preglednici so izpuščene). Samoglasniki in dvoglasniki so zapisani v sistemu, kakršnega je predlagal Daniel Jones (Crystal 1995: 237).

Črka	Izgovor	Izgovor v deljenem dvočrkju
a	æ, a:, ɒ, ɔ: ə, ɪ, eɪ*	eɪ (dvoglasnik)
e	e, ə, nemi ⟨e⟩ i: (dolgi)**	i: (dolgi)
i	ɪ, i:, ə (redko) aɪ***	aɪ
o	ɒ, ʌ, ʊ, u:, ɜ:, ə əʊ****	əʊ
u	ʌ, ʊ, u:, ə, jʊ ju:	ju:
y	(soglasnik j) ɪ, i, i: aɪ*****	aɪ

Preglednica 1: Črke za samoglasnike iz angleškega črkopisa in angleški fonemi.

* Izjeme, npr. *Bacon* /'beɪ.kən/.

** V položaju pred dvema soglasnikoma, npr. *secret* (Jones 1995: 168).

*** V položaju pred dvema soglasnikoma (*wild*, *mind*), pred ⟨gh⟩ (*high*), razen v nekaterih imenih (*Brigham*), Jones 1995: 265).

**** Tudi v izglasju, npr. *San Francisco*, *Fargo*, *Reno*, *Monro* (poleg *Monroe*).

***** V izglasju, npr. *apply* (Jones 1995: 602).

1 Prim. prispevek v tej monografiji: *Od črke in pismenke do črkopisa in pisave*.

2.1 Deljeno dvočrkje

Končni *-(e)* (v tvorjenkah tudi sredi besede) je govorno neizražen, v angleški literaturi in na spletu zaradi vpliva na izreko predhodnega samoglasnika poimenovan tudi z izrazi, ki vsak po svoje odražajo njegovo funkcijo, npr. tihi, nemi, čudežni ali oblastni *e* (angl. *silent (e)*, *magic (e)* in *bossy (e)*).² Ilc in Stopar (2015: 102) opozarjata na vpliv v izgovoru: »Pri besedah brez končnega *-e* je predhodni samoglasnik kratek, pri besedah s končnim *-e* pa dolg, največkrat dvoglasnik.«

T. i. deljenih dvočrkij, ki jih sestavljajo ena črka za samoglasnik (ne dvočrkje za samoglasnik, izjema je nemo dvočrkje ⟨gh⟩) in izglasni *-(e)*, med katerima je črka za soglasnik (C), je šest, in sicer: ⟨a...e⟩, ⟨e...e⟩, ⟨i...e⟩, ⟨u...e⟩, ⟨o...e⟩, redko ⟨y...e⟩. V angleščini deljenja dvočrkja označujejo s stičnimi tremi pikami med črkama za samoglasnika,³ čeprav je na spletu mogoče v tej vlogi predvsem v gradivih za angleške šolarje najti tudi vezaj in stični pomišljaj. Za naš namen in glede na našo rabo ločil so tudi v članku uporabljane tri pike.

K deljenim dvočrkjem lahko prištevamo tudi tiste položaje, v katerih za ⟨e⟩ stojita črki *-(r)* ali *-(s)*, npr. ⟨a...er⟩ v npr. *Baker* [bêjker]; ⟨a...es⟩ v npr. *James* [džêjms], *Gates* [gêjts]; ⟨e...er⟩ v npr. *Peter* [pítør]; ⟨o...es⟩ v npr. *Jones* [džòjns]; ⟨u...es⟩ v npr. *Dukes* [djúks]. Zanje namreč za samoglasnik pred črko za soglasnik veljajo enaka izgovorna pravila kot sicer za dvočrkja. V preglednico 2 niso vključena, so pa zanimiva zaradi opaznih razlik med angleškim in slovenskim izgovorom končaja. Pri končnem *-(s)* se izgovor v slovenščini odmakne od izvorno angleškega /z/ (npr. *James* [džêjms]⁴ < angl. /dʒeɪmz/), ⟨r⟩ v slovenščini v nasprotju z angleščino vedno izgovarjamo z [r].

Pri določanju dvočrkij moramo biti pri črkah za soglasnike pozorni na ⟨w⟩ in ⟨y⟩, saj kot /w/ in /j/ nista tipična soglasnika (Jones 1995: x), zato vpliva končnega nemega *-(e)* na izgovor ni. Poleg tega sta lahko sestavina dvočrkij ⟨ew⟩ za [u] (angl. /u:/), ⟨ow⟩ za [ou̯] (angl. /əʊ/ in am. /ou/) in ⟨ay⟩ za [ej] (angl. /eɪ/), končni nemi *-(e)* pa je lahko napisan ali ne, npr. *Crewe* in *crew* [krú], *Marlowe* in *Marlow* [márloʊ], *Stowe* in *stow* [stòʊ], *Kaye* in *Kay* [kêj], *Gaye* in *gay* [gêj].

Če v vlogi soglasnika nastopa ⟨r⟩, z njim deljenih samoglasnikov nimamo za deljena dvočrkja, saj se izgovor razlikuje od navedenih v preglednici, npr.:

- ▷ ⟨are⟩ je / eəʔ/ (*Clare* [klêr]),
- ▷ ⟨ere⟩ je / ɪəʔ/ (*Windermere* [vínðərmír]),
- ▷ ⟨ire⟩ je / aɪəʔ/ (*Spitfire* [spítfájər]), vendar ne v *-(shire)*, v katerem je /ɪəʔ/ in /əʔ/ (*Hampshire* [hêmpšír]),

2 Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Silent_e.

3 Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Latin-script_digraphs.

4 Verjetno nima smisla vztrajati pri [e] za /eɪ/, saj nam v izgovoru ne povzroča nikakršnih težav; poleg tega eSP 2003 ni dosleden in ima tako *James* [džéms] kot *Yale* [jêjl]. Izgovor z [e] se ohranja izjemoma, npr. v *Shakespeare* [šékspir].

- ▷ ⟨ore⟩ je am. /ɔ:r/⁵ (*Barrymore* [bêrimor]),
- ▷ za ⟨ure⟩ je možnih več različnih izgovorov, vendar so med lastnimi imeni izredno redki (razen z občno besedo prekrivnega imena skupine *Cure*).

V preglednici so angleški fonemi zapisani po Jonesovem sistemu, ob njih so navedeni slovenski glasovi, ki so prilagojeni slovenskemu jezikovnemu sistemu, ameriška izgovarjava ni upoštevana. Ob zgledih za lastna imena je izgovor zapisan po pravilih iz eSP 2003, ki se bodo ponekod v novih pravopisnih pravilih še spremenila,⁶ delno usklajeno z že predvidenimi, a še ne povsem dorečenimi novostmi v novem poglavju »Prevzete besede in besedne zveze« (*Pravopis 8.0*), danem v javno razpravo na portalu Fran, delno z novimi dognanji po pregledu nastajajočih novih preglednic za tuje jezike. V tvorjenkah je v zapisu prva sestavina imena z deljenim dvočrkjem od druge ločena s pokončnico.

Deljeno dvočrkje	Položaj	Izgovor		Zgled
		v angleščini	v slovenščini	
a...e	⟨aCe⟩*	dvoglasnik eɪC	ejC	<i>Blake</i> [blêjk], <i>Yale</i> [jêjl], <i>Waterlgate</i> [vótørgejt], <i>Maselfield</i> [mêjsfild-], <i>Shakelspeare</i> [šêkspir]
e...e	⟨eCe⟩	dolgi i i:C	iC	<i>Pete</i> [pít], <i>Eve</i> [ív-], <i>Speke</i> [spík], <i>Steve</i> [stív-]
i...e	⟨iCe⟩	dvoglasnik aɪC	ajC	<i>Mike</i> [májk], <i>Updike</i> [ápďajk], <i>Rice</i> [rájs], <i>Kline</i> [klájń], <i>Levine</i> [livájń], <i>Whitelhead</i> [vájthed-]
o...e**	⟨oCe⟩	dvoglasnik əʊC	ouC	<i>Pope</i> [pôup], <i>Crome</i> [krôum], <i>Jerome</i> [džerôum], <i>Blackstone</i> [blêkstoun], <i>Walpole</i> [vólpoul], <i>Stonelhenge</i> [stóunhéndž-], <i>Moselley</i> [môuzli]
u...e		dolgi u ⁷ ju:C	juC	<i>Hume</i> [hjúm], <i>Duke</i> [djúk]
	za ⟨j⟩, ⟨r⟩, ⟨sh⟩ [š]	u:C	[uC]	<i>June</i> [džún], <i>Bruce</i> [brús], <i>Shute</i> [šút]
y...e	⟨yCe⟩	dvoglasnik aɪC	ajC	<i>Forsythe</i> [fórsajt],*** <i>Tyne</i> [tájń], <i>Ryle</i> [rájl], <i>Carlyle</i> [karlájł]

Preglednica 2: Angleški in slovenski izgovor samoglasnika v deljenih dvočrkjih.

* O -(age) in -(ace) gl. 4.1.

** Mogoč je tudi drugačen izgovor: poleg /həʊm/ za *Home* tudi /hju:m/ (Jones 1995: 256).

*** Obstaja tudi različica *Forsyth* z enakim izgovorom.

5 Izgovor v britanski angleščini je /ɔ:r/.

6 To velja predvsem za ⟨er⟩, v angleščini izgovorjen [ə⁷], ki je bil v poslovenjenem izgovoru realiziran kot [er].

7 Poimenovanje in zapis se razlikujeta: t. i. dolgi u se zapisuje kot /u:/ tudi kot zaporedje dveh glasov (/j/ + /u:/), vendar /ju:/ ni fonem, čeprav je podoben dvoglasniku.

2.1.1 Pravopisne zadrege pri opuščanju ali ohranjanju neme črke -e

Poznavanje pravil o nemem -(e) v dvočrkjih je za pravopis gotovo pomembno za prikazovanje pravil o izgovoru lastnih imen v angleščini. Ilc in Stopar (2012: 106) opozarjata na prekrivnost imen v stranskih sklonih, saj po njunem iz njih ne bi mogli sklepati na osnovno (imenovalniško) obliko. Vendar se to dogaja tudi z drugimi imeni: iz rod. *Marka* ne moremo sklepati, ali gre za im. *Marko* ali *Mark*, iz rod. *Bakra* ne, ali gre za im. *Baker* ali *Bakar*. Prav tako iz svojilnega pridevnika *Evin* ne vemo, ali je tvorjen iz imena *Eva* ali *Eve*. Enako velja tudi za rod. *Blaka*, *Dika*, *Mallona*, ki ju omenjata Ilc in Stopar, ki so, kot navajata, v osnovni obliki pisani *Blak/Blake*, *Pan/Pane* in *Mallon/Mallone* (2012: 106). Oblik *Pan*, *Dik* in *Mallon* ni mogoče najti v *Cambridge English Pronouncing Dictionary* (Jones 1995), tu je le *Malone* (Jones 1995: 329), imen *Blak*, *Dik*, *Mallon* ni v *Longman Pronunciation Dictionary* (Wells: 1992) in v *Oxford Dictionary of Pronunciation for Current English* (Upton, Kretzschmar, Jr, Konopka: 2001), ni ga v Dudnovem *Aussprachewörterbuch* (2015), le *Mallon* je mogoče najti na Wikipediji kot priimek več oseb;⁸ *Pan* je nekaj drugega ((*Peter*) *Pan*, *Pan* iz grške mitologije). Iskanje drugih imen iz preglednice brez -(e) kaže, da je mogoče najti nekatera, vendar gre za redka zgodovinska (*Klin*, *Crom*, *Pop*, *Blackston*, *Hum*, *Duk*, *Jun*, *Shut*, *Forsyth*), prevzeta (judovsko *Levin*) ali umetniška imena (*Spek* kanadskega hip hop glasbenika), vsa le redko rabljena.⁹

Argument o prekrivnosti imen v stranskih sklonih torej ni prepričljiv, saj moramo imeti pred očmi besedilo, v katerem se imena pojavljajo, in tudi npr. francoščino, v kateri ima končni -(e) seveda drugačno vlogo in izgovorni vpliv. Poleg tega -(e) v angleščini nima nujno vpliva na izgovor predhodnega samoglasnika (*Kay/Kaye* [kêj], *Gay/Gaye* [gêj], *Marlow/Marlowe* [márloʊ], *Wilde/Wilde* [vájld-]). V takih primer je bil v zgodovinskem razvoju angleškega jezika končni -(e) lahko zapisan tudi zaradi estetskih razlogov in brez vpliva na izgovor;¹⁰ podobno je brez vpliva na izgovor tudi v drugačnih položajih, npr. v imenih *Blackburn/Blackburne* in *Ford/Forde*. Poznavanje dvočrkij je pomembno predvsem za tiste, ki imena izgovarjajo, poznavanje izgovora pa se začne v osnovni (imenovalniški) obliki, v kateri je zaradi sicer redkih izjem v angleščini vendarle treba vedeti, ali -(e) pišemo ali ne.

3 Samoglasniško dvočrkje z nemo črko -e

V angleščini je veliko dvočrkij za samoglasnike in dvoglasnike, ki so sestavljena iz zaporedja dveh črk za samoglasnike (samoglasniško dvočrkje), ne nujno samo za en glas. Tu nas zanimajo tista, ki imajo na drugem mestu (e) in se pojavljajo v končaju z enako glasovno vrednostjo, kot jo imajo sredi besede:

8 Dostopno na: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mallon>.

9 Dostopno na: <https://www.houseofnames.com/Pop-family-crest>.

10 Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Silent_e.

- ▷ ⟨ee⟩ – /i/ – *Attlee* [étli], *Lee* [lí]),
- ▷ ⟨ie⟩ – /i/ – *Archie* [árči],¹¹
- ▷ ⟨oe⟩ angl. /əʊ/ *Poe* in am. /ou/ *Monroe*.

Britanski dvoglasnik s polglasnikom je tuj slovenskemu izgovoru, ameriški z [ou] pa ne. Po eSP 2003 je v imenu *Poe* (angl. /pəʊ/ in am. /pou/) dvoglasnik zamenjan s slovenskim [o], torej [pó]. V angleščini -(e) ne spreminja izgovora ⟨o⟩, saj temu ustreza enak glas /əʊ/ oz. /ou/, tako da se imeni *Monro* in *Monroe* izgovarjata enako (angl. /mən'rəʊ/ in /mʌn'rəʊ/ in /'mʌnrəʊ/, am. /mən'rou/, poslov. [mənró] in [manró] in [mánro]). (Prim. tudi opombe k Preglednici 1 (*Fargo, Reno*)).

Dvočrkje ⟨ae⟩, ki se pojavlja v prevzetih besedah, se v lastnih imenih razlikuje v izgovoru, npr. *Mae* /meɪ/, *Rae* /reɪ/, *MacCrae* /mæk'reɪ/, poslov. [měj], [rêj], [mæk'rêj]. Končni -(e) v teh redkih imenih vpliva na izgovor ⟨a⟩, da je /eɪ/ in ne polglasnik, kot je npr. v *Camila* angl. /kəmɪlə/, poslov. [kəmíla]. Razen ⟨ae⟩, ki se pojavlja v prevzetih besedah, se samoglasniška dvočrkja v izgovoru ne razlikujejo od tistih, ki se pojavljajo sredi besede, le ⟨ie⟩ je v izglasju lastnih imen vedno /i/ (*Bertie* kot osebno ime /'bɜ:ti/, kot priimek /'bɑ:ti/, poslov. [bærti], [bárti]), čeprav ima to dvočrkje tudi druge glasovne ustreznike, npr. /aɪ/ (*pie* /paɪ/) (Jones 1995: 267).

3.1 Pravopisne zadrege pri imenih na -oe

eSP 2003 (§ 982) ima končni -(e) za »[n]emi e kot del pisnega večglasnika«¹² in navaja zgled »*Monroe* [monró] – *monroejski*«, v čl. 959 je govor o »pisnem dvoglasniku«, med drugimi zgledi je tudi »*Poe* [pó] – *Poejev*«, v čl. 781 je kot zgled za daljšanje osnove z *j* »*Crusoe* -ja«, v slovarskem delu so še *Defoe* -ja [fó], *Joe* -ja [džó] in podomačeni *Robinson Crusoe* -a -ja [róbizon kruzó], skratka, vsi z naglasnim [ó] in brez težav v pregibanju. Če pustimo ob strani angleški izgovor imena *Crusoe* /'kru:..səʊ/, še vedno ostaja vprašanje, kaj storiti z imeni, ki nimajo končniškega naglasa, npr. *Sillitoe* angl. /'sɪl.ɪ.təʊ/, *Twinhoe* angl. /'twɪn.əʊ/.

V Pravopisni komisiji pri SAZU in ZRC SAZU smo zaradi razširjenega znanja angleščine že ob imenu *Joe* razmišljali, da bi le v imenovalniku dopuščali izgovor, ki je bližje ameriški angleščini, torej [džóu], v stranskih sklonih in tvorjenkah pa ohranili uveljavljeni [ó], npr. *Joeja* [džója]. O tem piše Dobrovoljc (2020) v Jezikovni svetovalnici in navaja trenutno slovarsko rešitev v ePravopisu (2014–) »**Joe**, rod. **Joeja** [džó tudi džóu, rod. džója]«. To naj bi rešilo tudi zadrege pri imenih z naglasom na prvem zlogu, npr. *Sillitoe* [sílitou], rod. ed. *Sillitoeja* [sílítója]. Za ohranjanje [ou] v stranskih sklonih in tvorjenkah se člani komisije ne bi odločili, saj bi končni dvoglasniški dvoustnični *u* pred rodilniško končnico postal zobnoustnični, npr.: *Joe* [džóu], rod. ed. *Joea* [džóva], prid. *Joeov* [džóvou] in *Sillitoe* [sílitou], rod. ed. *Sillitoea* [sílitova], prid. *Sillitoeov* [sílitovou]. Seveda pa se ob tem zastavi tudi vprašanje, kaj bi storili z imeni na

11 V francoščini ni dvočrkje, ampak samoglasniški sklop, sestavljen iz ⟨i⟩ in nemega -(e), npr. *Curie* [kiri].

12 Primernejši bi bil izraz *samoglasniško dvočrkje*.

-⟨o⟩ z /ou/ v končaju, npr. *Buffalo* /'bʌfə.lou/ – bi ga res izgovarjali [báfəlou] in ne [báfəlo]? Razmišljamo pa tudi o možnosti, da bi ravnali takole: *Joe* [džôu], rod. ed. *Joea* [džóa], prid. *Joeov* [džôov] in *Sillitoe* [sílitou], rod. ed. *Sillitoea* [sílitoa], prid. *Sillitoeov* [sílitoou].

Če bi se odločili za glasovno prilagoditev izglasja, potem bi morali sprejeti, da se tudi samostalniki moškega spola na nenaglašeni [o] v prevzetih besedah z dvočrkjem -(oe) lahko podaljšujejo z j, npr. *Sillitoe* [sílito], rod. ed. *Sillitoeja* [sílitoja], prid. *Sillitoejev* [sílitojeu] (Kocjan Barle 2012: 89).¹³ Kaj pa rodilniška oblika *Sillita*? Kot *Fargo*, rod. ed. *Farga*? To bi bila neprimerna rešitev, saj bi morali potem tudi v bolj zapletenih primerih razmišljati o oblikah v stranskih sklonih, ki bi se glede na kombinacijo dvočrkja in nemi soglasniški sklop preveč oddaljile od osnovne (imenovalniške) oblike, npr. *Marlborough*, rod. ed. *Marlbora*. Tudi te bi lahko rešili s podaljšavo osnove z j v izgovoru *Marlborougha* [márlboroja]¹⁴ (< /'ma:rl.bə.rou/; Jones 1995: 332).

Da vprašanja pregibanja in tvorbe prevzetih imen niso preprosta, je mogoče videti tudi v prevzetih imenih ženskega spola, npr. *Zoe* in *Zoë*, v kateri je ⟨o+e⟩ ali ⟨o+ë⟩ črkovni sklop, ki mu ustreza glasovni sklop (angl. /'zəʊ.ɪ/ in am. /'zoʊ.ɪ/), v slovenščini izgovorjen [ui] ([zôui]), ustrežna svojilna pridevnika pa bi bila *Zoejin* in *Zoëjin* [zôuijin], podobno kot velja za *Phoebe* [fibi], prid. *Phoebejin* [fibiĵin].

4 Črkovni sklopi in dvočrkja s črkama g in c ter črkami e in i oz. y

Črka ⟨e⟩ spreminja glasovno vrednost ⟨g⟩ in ⟨c⟩ v več jezikih. V romanskih jezikih na primer velja, da se njuna glasovna vrednost spremeni pred prednjima samoglasnikoma [e] in [i], v francoščini tudi pred polglasnikom. Tako je v francoščini

- ▷ ⟨g⟩ pred ⟨e⟩, ⟨é⟩, ⟨è⟩, ⟨i⟩, ⟨y⟩ [ž], npr. *Bergerac* [beržerák],
- ▷ ⟨c⟩ pred ⟨e⟩, tudi izglasnim -⟨e⟩, [s], npr. *Cergy* [serží], *Laplace* [laplás],
- ▷ ⟨ge⟩ dvočrkje pred ⟨a⟩, ⟨o⟩, ⟨u⟩ [ž], npr. *Georges* [žôrž-].

V Wikipediji¹⁵ je dvočrkje ⟨ge⟩ predstavljeno samo za francoščino, v kateri je zanesljivo pravilo, da je ⟨ge⟩ dvočrkje, ki ga pred črkami ⟨a⟩, ⟨o⟩, ⟨u⟩ izgovorimo kot [ž], npr. *Peugeot* [pežô]; sicer ⟨e⟩ mdr. v izglasju varuje izgovor ⟨g⟩ kot [ž], npr. *George/Georges* [žôrž-] (končni -⟨s⟩ je nem).

Italijanščina ima dvočrkji ⟨gi⟩ za [dž] in ⟨ci⟩ za [dž] pred črkami ⟨a⟩, ⟨o⟩, ⟨u⟩. Dvočrkja *⟨ce⟩ ni v Wikipedijinem seznamu.

¹³ To je tako kot *Crusoeja*, pri katerem seveda ne vemo, kako ga Slovenci izgovarjajo, saj ob njem pišejo tako ime *Robinzona* (11 pojavitev v Gigafidi 2.0) kot *Robinsona* (30 pojavitev).

¹⁴ Tako pregibanje bi lažje upravičili, če bi v daljši prevzetih imenih uveljavili stranski naglas. (Prim. opombo 16.)

¹⁵ Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Latin-script_digraphs.

Jones (1995: 219) opozarja, da ⟨e⟩, ⟨i⟩ in ⟨y⟩ v angleščini lahko vplivajo na izgovor črke ⟨g⟩ kot /dʒ/, ni pa to zanesljivo. Tako so lahko imena z ⟨g⟩ pred ⟨e⟩ (tudi zaradi samoglasniških dvočrkij ⟨eV⟩) ali ⟨i⟩ izgovorjena z /g/ ali /dʒ/, npr. *Gilbert* [gílbərt], *Gingrich* [gíngrič] nasproti *Giles* [džájls], *Georgia* [džórdža], možen pa je tudi dvojnični izgovor z /g/ ali /dʒ/ (*Gillian*).

Jones (1995: 77) navaja, da se pisni ⟨c⟩ pred črkami ⟨e⟩, ⟨i⟩ in ⟨y⟩ izgovarja kot /s/, npr. *Chaucer* [čóser], *Cyril* [síril], *Runcie* [ránsi], ⟨c⟩ pred ⟨i⟩ pa je lahko tudi /ʃ/, npr. *Patricia* [pətríša], in je ⟨ci⟩ v tem primeru dvočrkje za [š].

4.1 Črkovna sklopa g in e ter c in e v končaju angleških imen

V angleških imenih je pisni končaj -(g+e) praviloma izgovorjen /dʒ/. Kadar dvema črkama ustreza en glas, govorimo o dvočrkju. To bi lahko veljalo za /dʒ/ v vzglasju in izglasju imena *George* [džórdž-]. Vendar je črkovni sklop (g+e) glasovno lahko uresničen kot glasovni sklop, npr. *Sege* [sígar], trdnih pravil za razlikovanje med obema pa ni. Zaradi tako redkih izjem (g+e) nimamo za dvočrkje, v končaju pa je ⟨e⟩ nema črka (kot je tudi sicer pogosto), ki le vpliva na izgovor predhodne črke ⟨g⟩.

Črkovni sklop -(g+e) se v angleščini najpogosteje pojavlja za črkami za soglasnik, npr.

- ▷ ⟨d⟩ *Cambridge* [kêmbriđž-], *Dodge* [dôdž-],
- ▷ ⟨r⟩ *George* [džórdž-],
- ▷ ⟨n⟩ *Stonehenge* [stòŋhéndž-].¹⁶

V črkovnem sklopu -(c+e) je v angleščini črka -(e) nema in varuje izgovor črke ⟨c⟩, da je [s] in ne [k], npr. *Mace* [mêjs] nasproti *Mac* [mêk]. Pojavlja se

- ▷ v končaju: *Joyce* [džôjs], *Lawrence* [lórəns],¹⁷
- ▷ sredi besede: *Gloucester* [glóštər],
- ▷ pred -(y): *De Quincey* [de kúinsi].

Položaj ⟨Vge⟩ načeloma sodi v sklop deljenega dvočrkja, vendar -(e) nima enakega vpliva na spreminjanje izgovora ⟨a⟩ v /eɪ/ kot pri drugih deljenih dvočrkjih v občnih besedah (npr. *stage* /steɪdʒ/, *space* /speɪs/) – spreminja ga namreč v /ɪ/ (*Babbage* [bébidž-], *Wallace* [vólis]), a tudi to ni brezizjemno, saj -(e) v deljenem dvočrkju, v katerem je črka za samoglasnik ⟨i⟩, spreminja izgovor v pričakovanega (npr. *Price* [prájs]).

¹⁶ Načrtujemo, da bi pika pod *e* (*Stonehenge* [stòŋhéndž-]) označevala stranski naglas, v katerem je e ozek (Weiss 2020).

¹⁷ Ležeče označena črka v izgovoru pomeni variantnost (Jones 1995: xviii): *Lawrence* /'lar.ənts/, podobno *prince* /prints/, ne pa *price* /prais/.

4.2 Pravopisna rešitev v SP 2001

Zaradi preglašenih končnic oz. obrazil ($o > e$) in pisne podobe – za (c) je o preglašen, za (g) pa ne –, so se pravopisci v SP 2001 odločili za ohranjanje nemega -(e) v črkovnem sklopu -(g+e) za [dž] in [ž] in -(c+e) za [s] v končaju, podobno kot je pomemben izgovor končnih črk za soglasnike v tujih imenih (npr. *Franz* [fránc]), ki se izgovarjajo *c j č ž š dž* (§ 791).

5 Pregibanje imen na končni -e v pravopisu in rabi

Ko razmišljamo o odločitvah, kaj storiti z nemim -(e), ni odveč omeniti izglasnega -(e), ki ima glasovno vrednost [e], lahko tudi [i] ali [ə]. V rabi namreč povzroča težave tudi pri pregibanju nepodomačeno pisanih prevzetih besed, saj jih sklanjamo različno:

1. Črko -(e) imamo za del osnove, ki jo podaljšujemo z *j*, npr. *Goethe Goetheja, duce duceja*.
2. Črko -(e) imamo za končnico, ki jo pri sklanjanju nadomeščamo z ustreznimi končnicami za sklone, npr. *finale finala, Čile Čila*.
3. Črko -(e) imamo ali za končnico ali del osnove, npr. *Bonaparte Bonaparta* ali *Bonaparteja*.

5.1 Pregibanje imen z nemo črko -e, ki ne vpliva na izgovor pred njimi stoječega soglasnika

Zaradi prekrivnosti imen je v Gigafidi 2.0 težko preverjati *Browne* nasproti pogostemu *Brown*¹⁸ (*Browneja* in *Brownea* po 5 pojavitev), ravno tako *Mike* nasproti finskemu *Mik*, zato ju v preglednici 3 ni. V imenu *Capote* ni nemega -(e), ampak [i], zato je podaljšava z *j* obvezna, a je kljub temu mogoče najti roditeljski *Capota* (38 pojavitev nasproti *Capoteja* 76 pojavitev).

Med tistimi, ki kljub prevladujoči pravopisni obliki brez -(e) v roditeljski vendarle kažeta na nezanemarljivo rabo z ohranjenim -(e), sta *Blake Blakea* (194 pojavitev) in *Steve Stevea* (239 pojavitev). Kako močan signal je -(e), lahko vidimo na dobro znanem imenu *Shakespeare*, ki ima v Gigafidi 2.0 v kar 42 pojavitvah pisno osnovo podaljšano z *j* (*Shakespeareja*).

V preglednici 3 so angleška imena z nemim -(e), med njimi so tudi taka, ki so v Gigafidi 2.0 redko rabljena. Da zapisovanje roditeljskih za uporabnike ni preprosto, kažejo tudi podaljšane osnove z *j*, pri čemer še posebej izstopa *Milne* (priimek avtorja *Medvedka Puja*), kot sta ugotovila tudi Ilc in Stopar (2012: 107). Med imeni so tudi taka z deljenim dvočrkjem, npr. *Steve*, *Blake*.

Imena so razvrščena po pogostosti pojavitev v Gigafidi 2.0. V oklepaju je navedena redkejša različica imena, krepko je natisnjeno ime iz rabe, katerega najpogostejša oblika odstopa od pravopisnih pravil; številke ob oblikah pomenijo pojavitve roditeljskih oblik v korpusu.

.....
¹⁸ V Gigafidi 2.0 je kot osnovna oblika navedena samo ta, čeprav obstaja tudi priimek *Browne*.

Ime	Po predlogu anglistov		Po eSP 2003	Rodilnik v Gigafidi 2.0
	ohranjanje -(e)	izpuščanje -(e)		
<i>Steve</i> [stív-]	<i>Stevea</i>	<i>Steva</i>	<i>Steva</i>	<i>Steva</i> 2412, <i>Stevea</i> 239, <i>Steveja</i> 8
<i>Shakespeare</i> [šékspir]	<i>Shakespearea</i>	<i>Shakespearea</i>	<i>Shakespeareja</i> in <i>Shakespearea</i>	<i>Shakespearea</i> 1525, <i>Shakespeareja</i> 437, <i>Shakespearea</i> 87, <i>Shakespeareja</i> 42
<i>Blake</i> [bléjk]	<i>Blakea</i>	<i>Blaka</i>	<i>Blaka</i>	<i>Blaka</i> 423, <i>Blakea</i> 194, <i>Blakeja</i> 1
<i>Wilde (Wild)</i> [vájld-]	<i>Wildea</i>	<i>Wilda</i>	<i>Wilda</i>	<i>Wilda</i> 358, <i>Wildea</i> 59, <i>Wildeja</i> 3 (Oskar, sicer 9)
<i>Locke</i> [lók]	<i>Lockea</i>	<i>Locka</i>	<i>Locka</i>	<i>Locka</i> 167, <i>Lockeja</i> 15, <i>Lockea</i> 4
<i>Boyle</i> [bójl]	<i>Boylea</i>	<i>Boyla</i>	<i>Boyla</i>	<i>Boyla</i> 150, <i>Boylea</i> 13, <i>Boyleja</i> 3
<i>Marlowe (Marlow)</i> [márlov-]	<i>Marlowea</i>	<i>Marlowa</i>	<i>Marlowa</i>	<i>Marlowa</i> 146, <i>Marlowea</i> 12, <i>Marloweja</i> 1
<i>Stallone*</i> [stalóun]	<i>Stallonea</i>	<i>Stallona</i>	<i>Stallona</i>	<i>Stallona</i> 123, <i>Stallonea</i> 42, <i>Stalloneja</i> 85
<i>Milne</i> [míln]	<i>Milnea</i>	<i>Milna</i>	<i>Milna</i>	<i>Milneja</i> 20, <i>Milna</i> 10 (ročno), <i>Milnea</i> 1
<i>Lamartine</i> [lamartín]	<i>Lamartinea</i>	<i>Lamartina</i>	<i>Lamartina</i>	<i>Lamartina</i> 13, <i>Lamartinea</i> 2, <i>Lamartineja</i> 0
<i>Stowe</i> [stóv-]	<i>Stowea</i>	<i>Stowa</i>	<i>Stowa</i>	<i>Stowa</i> 12, <i>Stowea</i> 0, <i>Stoweja</i> 0
<i>Joule</i> [džúl]	<i>Joulea</i>	<i>Joula</i>	<i>Joula</i>	<i>Joula</i> 6, <i>Joulea</i> 1, <i>Jouleja</i> 0

Preglednica 3: Ohranjanje ali opuščanje nemega -(e).

* Italijanski priimek se izgovarja [stalóne] in je v rod. *Stalloneja* ali *Stallona*, priimek ameriškega igralca Sylvestra, čigar oče je bil Italijan, pa [stalóun] (deljeno dvočrkje (o...e)) in je v rod. *Stallona*.

Če upoštevamo predlog anglistov o izpuščanju nemega -(e), dosedanja pravopisna pravila in rabo, pravopisnih pravil v tej kategoriji ni treba spreminjati. Enako velja za nekatera francoska imena na črko ⟨e⟩ v izglasju, ki jo pri pregibanju izpuščamo, npr. *Marseille Marseilla*, *Montaigne Montaigna*, *Corneille Corneilla*.

5.2 Pregibanje imen na samoglasniška dvočrkja

Ilc in Stopar (2012) se vprašanja samoglasniških dvočrkij z -(e) ne dotikata. V eSP 2003 je pri daljšanju osnove z *j* (§ 781) najti krovno pravilo, vendar so za dvočrkje -(oe) v eSP 2003 le zgledi s končniškim naglasom, zato v preglednici 4 izgovora in rodilnika za imena z naglasom

na prvem zlogu ni (gl. 3.1), saj se bomo morali o izreki in pregibanju člani Pravopisne komisije še dogovoriti.

Ime	Po eSP 2003	Rodilnik v Gigafidi 2.0
-(oe)		
<i>Poe</i> [pó]	<i>Poeja</i>	<i>Poeja</i> 205, <i>Poea</i> 19, <i>Poa</i> 7
<i>Joe</i> [džó]	<i>Joeja</i>	<i>Joeja</i> 1401, <i>Joea</i> 339, <i>Joa</i> 71 (nezanesljivo)
<i>McEnroe</i> [-]	–	<i>McEnroeja</i> 116, <i>McEnroea</i> 12, <i>McEnroa</i> 11
<i>Defoe</i> [defó]	<i>Defoeja</i>	<i>Defoeja</i> 64, <i>Defoea</i> 14, <i>Defoa</i> 8
<i>Crusoe</i> [kruzó]	<i>Crusoeja</i>	<i>Crusoeja</i> 42, <i>Crusoea</i> 10, <i>Crusoa</i> 6
<i>Monroe</i> [monró]	<i>Monroeja</i>	<i>Monroeja</i> 36, <i>Monroea</i> 3, <i>Monroa</i> 6
<i>Ivanhoe</i> [-]	–	<i>Ivanhoeja</i> 6, <i>Ivanhoea</i> 0, <i>Ivanhoa</i> 0
<i>Tahoe</i> [-]	–	<i>Tahoeja</i> 8, <i>Tahoea</i> 0, <i>Tahoa</i> 0
<i>Sillitoe</i> * [-]	–	<i>Sillitoeja</i> 1, <i>Sillitoea</i> 0, <i>Sillittoa</i> 0
-(ee)		
<i>Lee</i> [lí]	<i>Leeja</i>	<i>Leeja</i> 1865, <i>Leea</i> 26, <i>Lea</i> **
<i>Dundee</i> [dandí]	<i>Dundeeja</i>	<i>Dundeeja</i> 52, <i>Dundeea</i> 0, <i>Dundea</i> 0
<i>Attlee</i> [êtli]	<i>Attleeja</i>	<i>Attleeja</i> 14, <i>Attleea</i> 0, <i>Atlea</i> 0
-(ie)		
<i>Bowie</i> [bôvi]	<i>Bowieja</i>	<i>Bowieja</i> 653, <i>Bowiea</i> 24, <i>Bowia</i> 2
<i>Leslie</i> [lézli] in [lésli]	<i>Leslieja</i>	<i>Leslieja</i> 68, <i>Lesliea</i> 3, <i>Leslia</i> 5
<i>Christie</i> [krísti]	<i>Christieja</i>	<i>Christieja</i> 134, <i>Christiea</i> 2, <i>Christia</i> 5
<i>Archie</i> [árči]	<i>Archieja</i>	<i>Archieja</i> 51, <i>Archiea</i> 0, <i>Archia</i> 1

Preglednica 4: Pregibanje angleških imen, ki se končujejo na samoglasniško dvočrkje.

* V Gigafidi 2.0 vsega skupaj 13 pojavitev, od tega 12 v imenovalniku.

** Prekrivno z rodilnikom imena *Leo* in tožilnikom imena *Lea*.

V rabi ni opaziti bistvenih razlik med rodilnikom imen, ki jih je mogoče najti v eSP 2003, in tistimi, ki jih ni. Odstopanja od pravopisnega pravila kažejo, da bo ta tip sicer redkih imen treba v pravopisu izrecno omeniti.

5.3 Pregibanje imen z nemo črko -e, ki vpliva na izgovor pred njimi stoječega soglasnika

V preglednici 5 z zgledi iz Gigafide 2.0 so imena, v katerih nemi -(e) vpliva na izgovor ⟨g⟩, da je [dž], in ⟨c⟩, da je [s]. Pogostega angleškega imena *George* [džórdž-] ni mogoče preverjati, saj je ime prekrivno z nemškim, francoskim in romunskim imenom *George*, pridružuje pa se mu še nemški in švedski *Georg*. Rodilniških oblik tipa *Georgea* je v Gigafidi 2.0 8823, *Georga* 3113, *Georgeja* pa 67.

Ime	Po predlogu anglistov		Po eSP 2003	Rodilnik v Gigafidi 2.0
	ohranjanje -(e)	izpuščanje -(e)		
-(g+e)				
Cambridge [kêmbriðž-]	Cambridgea	Cambridga	Cambridgea	Cambridgea 357, Cambridga 48, Cambridgeja 5
Stonehenge [stôŋhéndž-]	Stonehengea	Stonehenga	Stonehengea	Stonehengea 146, Stonehenga 50, Stonehengeja 1
Coleridge [kólriðž-]	Coleridgea	Coleridga	Coleridgea	Coleridgea 35, Coleridga 1, Coleridgeja 0
Stevenage [stívænidž-]	Stevenagea	Stevenaga	Stevenagea	Stevenagea 29, Stevenaga 3, Stevenageja 0
Coolidge [kúlidž-]	Coolidgea	Coolidga	Coolidgea	Coolidgea 13, Coolidga 2, Coolidgeja 0
Babbage [bébidž-]	Babbagea	Babbaga	Babbagea	Babbagea 7, Babbaga 5, Babbageja 0
Redbridge [réðbriðž-]				v/pri Redbridgeu 7,* v Redbridgu 0, v Redbridgeju
-(c+e)				
Bruce [brús]	Brucea	Bruca	Brucea	Brucea 1165, Bruca 229,** Bruceja 0
Lawrence [lórəns]	Lawrencea	Lawrenca	Lawrencea	Lawrencea 442, Lawrenca 202,** Lawrenceja 1
Joyce [džójs]	Joycea	Joyca	Joycea	Joycea 535, Joyca 49, Joyceja 7
Prince [príns]	Princea	Princa	Princea	Princea 416, Princa 7, Princeja 0
Wallace [vólis]	Wallacea	Wallaca	Wallacea	Wallacea 283, Wallaca 61, Wallaceja 5

Preglednica 5: Ohranjanje ali opuščanje nemega -(e) v angleških črkovnih sklopih -(g+e) in -(c+e).

* Rodilniških oblik ni.

** Tudi napake (im. *Bruce*), potrebno bi bilo ročno štetje.

Izbrani zgledi kažejo razhajanja med enim od predlogov anglistov, po katerem bi nemi -(e) vedno opuščali, ter pravopisnimi pravili in večinsko rabo, ki tem pravilom sledi ali pa priča o zadregah, vendar odstopanja od pravopisnih pravil niso tako velika, da bi bilo treba razmišljati o spremembi. Poleg tega je teh imen malo: na črkovni sklop -(g+e) sem jih našla manj kot 20 (večina se jih končuje na -(bridge)), na -(c+e) pa še manj. Vsa bi lahko vključili v slovarski del pravopisa, v tematskem sklopu »Pregibanje« pa bi pri preglednici za angleščino navedli ilustrativne zgledne.

Sklep

Kompleksnost obravnavane problematike kaže, da je zasnova t. i. preglednic za prevzemanje iz tujih jezikov, ki nastajajo ob prenovi pravopisnih pravil v Pravopisni komisiji pri SAZU in ZRC SAZU, tesno povezana s specifikami posameznih jezikov. Zasnova in načrtovanje preglednic za jezike, ki imajo trdnejša pravila za razmerje med črkami in črkji ter ustreznimi glasovi, je precej preprostejša od jezikov, v katerih teh pravil ni.

Med jeziki z latinično pisavo je po nepredvidljivosti razmerja in položajev ter obilice slovenskimi tujih fonemov na prvem mestu angleščina. Pri njej ni najbolj zagonetno vprašanje, kako jo – glede na to, da za razmerje med črko/črkjem in glasom (grafemom – fonemom) prav trdnih pravil ni – predstaviti, ob tem, ko se večini zdi, da jezik že skoraj vsi obvladamo. Z vsakim pregledom posebnosti v tem jeziku se namreč pokaže, da jo bo ravno zaradi omenjenih dejstev treba predstaviti drugače, ne s podobnim seznamom črk in črkij ter slovenskimi glasovnimi ustrezniki, kot to velja za druge jezike, ki uporabljajo latinično pisavo. Osrediniti se bo treba na vse tisto, kar nam pri prevzemanju angleških besed, predvsem lastnih imen, povzroča težave na glasovni, oblikoslovni ali besedotvorni ravni. Primerjave med preglednicami za različne jezike nam bodo pomagale razlikovati tudi med tako zahtevnimi zgledi, kot je na eni strani *-(e)* kot del dvočrkja, npr. *⟨oe⟩* v *Sillitoe*, ali nemi *-(e)* za samoglasnikom, npr. *⟨u⟩* za *[i]* v *Bellevue*, ali samoglasniškimi dvočrkjem, npr. *⟨ou⟩* za *[u]* v *Bourdaloue*, ki ga v stranskih sklonih ohranjamo, ali nemi *-(e)* za dvočrkjem *-(qu)* za *[k]* v npr. *Bracque*, ki ga pri pregibanju – tako kot sicer za soglasniki – izpuščamo, pozorni pa bomo tudi na po videzu podobne končaje v različnih jezikih, kot sta angleški *Albaquerque* [elbəkərki], rod. ed. *Albaquerqueja* [elbəkərkija], in francoski *Dunkerque* [denkêrk], rod. ed. *Dunkerqua* [denkêrka].

Pri spreminjanju ali dopolnjevanju pravopisnih pravil v Pravopisni komisiji upoštevamo tudi rabo, mnjenja strokovnjakov za posamezne jezike in sistemskost, pri preučevanem primeru tudi skladnost med reševanjem zapletenih vprašanj v različnih jezikih. Pregled gradiva, rabe in odstopanj od eSP 2003 kaže, da pravil o ohranjanju oz. izpuščanju *-(e)* ne bo treba spreminjati. Razmisliti bo treba, kako zaradi zadreg uporabnikov natančneje razložiti in dopolniti krovno pravilo in pri preglednicah za posamezne jezike, v katerih je tudi predviden tematski sklop »Pregibanje«, nazorno prikazati in razložiti težje primere ter jim v slovarskem delu dodati vse tiste, za katere smo ugotovili večje zadrege v rabi. Pri predstavitvi izgovornih osnov pa nam utegne koristiti prikaz deljenih dvočrkij.

Literatura in viri

- CRYSTAL, David, 1995: *The Cambridge Encyclopedia of English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- DOBROVOLJC, Helena, 2020: *Sklanjanje imena »Joe Biden«*. Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. <<https://svetovalnica.zrc-sazu.si/>>
- DUDEN 2015 = *Das Aussprachewörterbuch*, 6. zv. 7. izdaja. Berlin: Institut für Deutsche Sprache, Duden Verlag.

Gigafida 2.0 = <viri.cjvt.si/gigafida/v>

ILC, Gašper, STOPAR, Andrej, 2004: Angleški končni -e in Slovenski pravopis. *Jezik in slovstvo* 49/6. 25–31.

ILC, Gašper, STOPAR, Andrej, 2012: Pravopisna obravnava angleškega nemega -e. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc (ur.): *Pravopisna stikanja: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC. 101–112.

JONES, Daniel, 2003: *English Pronouncing Dictionary*. Cambridge: Cambridge University Press.

KOČJAN BARLE, Marta, 2012: Končaj v tujih moških lastnih imenih iz evropskih jezikov, zapisanih v latiničnih pisavah. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc (ur.): *Pravopisna stikanja: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC. 85–100.

ePravopis = <www.fran.si>

SP 2001 = *Slovenski pravopis*. <www.fran.si>

eSP 2003 = *Slovenski pravopis*. Elektronska izdaja. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC (zal.).

WEISS, Peter, 2020: Naglaševanje črkovalnih kratic v slovenščini. 1. *slovenski pravorečni posvet: zbornik povzetkov*. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. 28–29. <<https://www.sazu.si/uploads/files/zbornik/Zbornik712.pdf>>